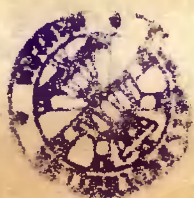
อมิตายุรสูตร

อมิตายุะสูตร

(ฉะบับกุมารชีว)

พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าธานีนิวัต

แปลและพิมพ์ช่วย

ในงานศพ

พระยาอนุพันธ์ดิฐการ

(ฮวด วรรธนะสุวรรณ)

พุทธศักราช ๒๔๗๑

อำมาตยโท พระยาอนุพันธดิฐการ จ.ช., จ.ม., ร.ว.ป.ร.๔

พ.ศ. ๒๔๒๖–๒๔๗๑

คำนำ

อำมาตย์โท พระยาอนุพันธ์ดิฐการ สมุหบัญชี กรมเจ้าท่า ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคมศกนี้ การปลงศพนับว่าเป็นงานครั้งสุดท้ายของคนเรา จึงมักมีธรรมเนียมที่จะรวบรวมประวัติพิมพ์ขึ้นไว้ให้ปรากฏทำนองแสดงความอาลัย ประวัติพระยาอนุพันธ์ดิฐการ เป็นดังนี้

เกิดเมื่อวัน ๒ ฯ ๖ ๕ ค่ำ ปีมะแม จุลศักราช ๑๒๔๕ (วันที่ ๑๗ มีนาคม พ. ศ. ๒๔๒๖) นามเดิมฮวด สกุลวรรธนะสุวรรณ เป็นบุตรนายทองเฮง มหาดเล็กหลวงรัชชกาลที่ ๕ มารดาชื่อพร้อม นายฮวดได้ถวายตัวเป็นมหาดเล็กสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชเจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ เมื่ออายุได้ ๑๙ ปีเข้ารับราชการในกรมธนบัตรกระทรวง พระคลังมหาสมบัติเป็นตำแหน่งเสมียนโท ต่อมาได้อุปสมบทที่วัดราชบพิธ แล้วไปรับราชการกระทรวงนครบาล เมื่อพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จเถลิงราชสมบัติ นายฮวดเป็นเจ้าพนักงานตรวจท่า ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นหลวงอนุพันธ์ดิฐการ และยศเป็นรองอำมาตย์เอก เมื่อ พ. ศ. ๒๔๕๔ ครั้น พ. ศ. ๒๔๕๖ ได้เลื่อนตำแหน่งขึ้นเป็นสมุหบัญชีกรมเจ้าท่าอันเป็นตำแหน่งที่ดำรงตลอดมาจนถึงที่สุด ส่วนยศได้เลื่อนขึ้นเป็นลำดับถึงเป็นอำมาตย์โท (พ. ศ. ๒๔๖๖) บรรดาศักดิ์เลื่อนเป็นพระ พ. ศ. ๒๔๖๐

แล้วเป็นพระยา พ.ศ. ๒๔๖๗ เครื่องราชอิสสริยาภรณ์ สูงสุดที่ได้รับพระราชทานคือ จตุรถาภรณ์ช้างเผือก (พ.ศ. ๒๔๖๕) จตุรถาภรณ์มงกุฎ (พ.ศ. ๒๔๖๓) เหรียญรัตนาภรณ์รัชชกาลที่ ๖ ชั้น ๔ (พ.ศ. ๒๔๖๒) เหรียญราชรุจิทองรัชชกาลที่ ๖ (พ.ศ. ๒๔๖๕) กับเหรียญ ที่ระลึกตามสมัยที่ได้ รับราชการ

อนึ่ง พระยา อนุพันธ์ ดิฐการได้ เข้า สมัครเป็นเสือป่าตั้งแต่แรกตั้ง สังกัดกองม้าหลวงรักษาพระองค์ แต่ภายหลังย้ายไปประจำกรมสารวัตรเสือป่า ในบังคับบัญชาพระยาพิทักษ์ภูบาล ได้เลื่อนยศเสือป่าโดยลำดับกระทั่งถึงเป็นนายกองเอก ได้รับพระราชทานเข็มพระบรมนามาภิไธย ร.ร. ๖ ชั้น ๓ ในระวางนี้ด้วย ความสม่ำเสมอ ต่อราชการ เสือป่าของ พระยาอนุพันธ์ ดิฐการเป็นข้อหนึ่งซึ่งอาจอ้างใคร ๆ เป็นพะยานได้ ทั้งสิ้น

พระยาอนุพันธ์ดิฐการ แต่งงานกับคุณหญิงสุ่น ซึ่งยังมีชีวิตอยู่บัดนี้ มีบุตรด้วยกันชาย ๓ หญิง ๑ บุตรชายใหญ่ชื่ออำนวย รับราชการอยู่ในกรมตรวจคนเข้าเมืองกระทรวงมหาดไทย

ในการที่พระยาอนุพันธ์ดิฐการ ถึงแก่กรรมลงนี้ ข้าพเจ้าสลดใจด้วยเป็นอันมาก เพราะรู้สึกว่าเสียมิตรดียิ่งไปคนหนึ่ง พระยาอนุพันธ์เป็นมิตรดีเพียงไร เชื่อว่าผู้ที่เคยชอบพอรักใคร่กับพระยาอนุพันธ์คงจะเข้าใจได้โดย ข้าพเจ้าไม่ต้องอธิบาย ยืดยาว จะขอกล่าวแต่เพียงความสุจริตความมั่นคงแน่วแน่ เสมอต้นเสมอปลายเท่านั้น ไม่ว่าใครจะมีธุระอะไร ถ้าชอบกันแล้ว

พระยาอนุพันธ์เป็นต้องช่วยเสมอ ข้าพเจ้าเองจะมีงานเช่นทำบุญทำการใหญ่โตอันใด ถ้าพระยาอนุพันธ์ทราบก็ไม่เคยขาด ได้เห็นใจในเรื่องนั้นคงเสมอต้นเสมอปลายมาแล้ว อย่างประจักษ์ชัดแก่ใจเป็นที่ยิ่ง เพราะเหตุดั่งนั้น จึงอยากจะได้ช่วยงานศพสนองคุณด้วยน้ำพักน้ำแรงให้สมศรัทธา เผอิญขณะนี้ข้าพเจ้ามีการงานพัวพันอยู่มาก จะหาเวลามาคิดแต่งหนังสืออะไรให้ดีพอที่จะแจกงานศพนั้นไม่ได้ จึงยังมิได้ตกลงใจว่าจะทำอะไรสนองคุณให้พอใจข้าพเจ้าเองได้

อนึ่ง เมื่อข้าพเจ้าไป ราชการใน ประเทศ จีน และ ญี่ปุ่นได้สังเกตเห็นภาพอันวิจิตรอย่างหนึ่งบ่อย ๆ ตามวัดในกรุงปักกิ่งและประเทศญี่ปุ่น มีพระอมิต พุทธเจ้าประทับลอยมาเหนือเมฆพระพักตร์สงบแลอิ่มดูประหนึ่งว่าเต็มไปด้วยเมตตากรุณา แวดล้อมไปด้วยพระโพธิสัตว์ บรรเลงดุริยดนตรี รู้สึกว่าเป็นเรื่องที่คงจะได้จับใจช่างเขียนแพร่หลาย จึงพบบ่อย ๆ ต่างแห่งกันรูปเรื่องนี้มีงามมากอยู่แห่งหนึ่ง แต่ไม่ใช่ฝีมือเก่า คือที่เขียนไว้บนผนังโรงเรียนศิลปะของหลวงณกรุงโตกิโย ของเก่าที่งาม (แต่ไม่ได้เห็น) มีอยู่ที่ไดเย็นอิน ในกรุงโตกิโย แห่งหนึ่ง ที่วัดเมือง หะเสใกล้กรุงนะระอีกแห่งหนึ่ง กับที่อื่น ๆ ในญี่ปุ่นอีก ๑๗ แห่งเมื่อข้าพเจ้าได้เห็นให้รู้สึกชื่นชมใน ความงาม แห่งภาพ นั้น เป็นกำลัง แต่เพราะไม่ใคร่จะได้เคยสนใจในลัทธิมหายานจึงไม่ทราบเรื่องชัดเจนว่าเป็นอย่างไรกัน ต่อแต่นั้นมาเมื่อได้พบเห็นรูปนี้

เข้าก็ตั้งใจสำเหนียกเรื่อง ครั้นภายหลังมาอ่านพบเข้าในหนังสือที่เจ้าอาวาสวัดฮงวันจิตะวันตก (กิโยโต) ให้ข้าพเจ้าเล่มหนึ่งอธิบาย ถึงมูลเหตุแห่ง ความคิดเรื่อง พระอมิตพุทธเจ้า ลอย มาในเมฆนี้ ก็เห็นเหมาะที่จะเก็บความมาอ่านสู่กันเล่น พอนึกถึงงานศพพระยาอนุพันธ์ ดิฐการนี้ขึ้น จึงได้รีบเก็บความจากพระสูตรนั้นเขียนลงเสร็จในพักเดียว นับว่าเป็นโอกาสที่ได้สนองคุณด้วยน้ำพักน้ำแรงดั่งปรารถนา

หนังสือ อมิตายุะสูตรนี้ เป็นคัมภีร์หนึ่งในลัทธิมหายาน ฉะบับเดิมเป็นสันสกฤต (มักซ์ มึลเลอร์ พิมพ์ขึ้นทั้งสันสกฤตและภายหลังมีผู้แปลเป็นอังกฤษ) คาดกันว่า ฉะบับสันสกฤตจะได้เขียนขึ้นเมื่อประมาณรอบร้อยปีที่ ๘ แห่งพุทธศักราช ครั้นต่อมา กุมารชีวไปได้จากมัธยม ประเทศฉะบับ ๑ นำมาแปลเป็นภาษาจีนณกรุงเชียงอาน เมื่อ พ. ศ. ๙๔๒ และยังมีผู้อื่นแปลพระสูตรนี้ (แต่คนละฉะบับกับของกุมารชีว) ออกเป็นภาษาจีนอีก ๒ ราย ฉะบับ กุมารชีว นี้นับว่าเป็นหลักฐานกว่าอื่น มีผู้แปลจากภาษาจีนออกเป็นภาษาญี่ปุ่นอีกหลายครั้ง ฉะบับที่ข้าพเจ้าได้มานี้ นาย นิษุ อตสุกิ แห่งอารามยังวันจิตะวันตกกรุงกิโยโต เป็นผู้แปลจากญี่ปุ่นเป็นภาษาอังกฤษ นับว่าถ่ายกันมาจากของเดิมหลายทอด ตลอดถึงภาษาไทยของข้าพเจ้านี้

เพื่อให้เป็นที่สะดวกในการที่จะอ่านเข้าใจความแห่งพระสูตรได้สรูปรวบยอดความไว้สั้น ๆ ดั่งนี้

ข้อ ๑. อารัมภกถา (ตามแบบพระสูตร)

ข้อ ๒. สุขาวดีโลกธาตุ อันเป็นที่สถิตแห่งพระอมิตพุทธเจ้า

ข้อ ๓. เขตต์สุขาวดี

ข้อ ๔. สระปุษกริณี (โบกขรณี)

ข้อ ๕. ดนตรี และ ประชาชนชาวสุขาวดี

ข้อ ๖. วิหคชาติ ในสุขาวดี

ข้อ ๗. อธิบาย พระอภิไธย "อมิต"

ข้อ ๘. ฐานะแห่งชาวสุขาวดี

ข้อ ๙. ลักษณะแห่งการบำเพ็ญไปเกิดในสุขาวดี

ข้อ ๑๐-๑๕. พระพุทธทุกทิศานุทิศย่อมสรรเสริญพระอมิตพุทธเจ้า

ข้อ ๑๖. กำชับให้คนสาธยายมนตร์ เพื่อไปเกิดในสุขาวดี

ข้อ ๑๗. พระอมิตพุทธเจ้า ย่อมสรรเสริญพระศากยมุนีดุจกัน และความลงท้ายตามแบบพระสูตร

ท่านผู้อ่านเมื่อได้อ่านพระสูตรนี้ครั้งหนึ่ง ถ้าไม่เคยรู้เรื่องลัทธิมหายานเลย คงจะนึกว่าหาสาระได้น้อยจริง การอ่านหนังสือโบราณ ที่เราจะตัดสินด้วยหลักปัจจุบันนั้น จัดว่าอ่านโดยปราศจากประโยชน์ แท้จริงในพระสูตรนี้มีความที่เราจะสังเกตเพื่อบริหารความรู้ของเราได้หลายสถาน เช่นในทางโบราณคดีวรรณคดีเป็นต้น เราท่านได้เคยเห็นพระกงเต๊ก มีเครื่องประ

กอบกิจพิธีสำหรับสาธยายมนตร์ เช่นประคำ เครื่องสั่น และดนตรี มาแล้ว แต่เราเคยเข้าใจหรือไม่ว่าเพื่ออะไร เมื่อได้อ่านพระสูตรนี้ และได้แลเห็นท่านเน้นความให้สาธยายมนตร์อย่างแน่นแฟ้นไว้ดังนี้ เราจึงจะเข้าใจได้ดีว่า เหตุใดจึงต้องมีประคำ (นับคะแนนนับครั้งแห่งการสาธยายซ้ำ) และเครื่องสั่น (นับระยะ) และดนตรี (ประกอบการสาธยายให้ไพเราะห์และเพื่อตัดความเบื่อหน่าย)

ลัทธิมหายาน เป็นลัทธิเกิดขึ้นภายหลังพระพุทธปรินิพพานเป็นเวลานานปี พระสูตรต่าง ๆ แม้อ้างว่าเป็นพุทธภาษิต ย่อมส่อให้เราเห็นด้วยบทพยัญชนะเนื้อความ ว่าห่างไกลจากพระพุทธนิยมตามความเข้าใจของเราเพียงไร แต่ถึงกระนั้นก็ดี พึงระลึกว่า ลัทธิอันนี้ตรงข้ามกับไร้ประโยชน์ เพราะได้ฟอกซักจิตต์ใจและจริตปฏิบัติ แห่งชาติใหญ่ ๆ หลายชาติให้น้อมเข้าไปในทางอารยธรรมในทางมานุษยธรรม หรือจะพูดอย่างสมัยใหม่ก็ว่าได้เป็น Civilising factor ให้แก่ชาติมนุษส่วนใหญ่ในโลกส่วนหนึ่ง (จีน ญี่ปุ่น ทิเบต มงโกล) เพราะฉะนั้นแม้ว่าคำสอนทั้งนี้จะห่างไกลจาก คำสอนที่เราชาวสยาม เคยรู้จักมาว่าเป็นศาสนาพระพุทธ์เพียงไร ก็ควรฟังด้วยเคารพในฐานที่ได้ให้ความเจริญแก่ชนหลายชาติ จนบางชาติในจำพวกนี้ได้เติบโตขึ้น ถึงเข้าสู่ฐานะแห่งมหาประเทศในโลกนี้ก็มี ได้เป็นเหตุให้เฟื่องฟูศิลปศาสตร์อย่างอุตกฤษฏ์ ดังจะเห็นได้จากภาพเขียนต่าง ๆ

ของวัดจีนและญี่ปุ่น ล้วนเกิดขึ้นด้วย inspiration จากพระสูตรในลัทธิมหายานเป็นส่วนมาก

ว่าถึงสุขาวดีพยูหะ หรืออมิตายุะสูตรที่แปลลงไว้ต่อไปนี้โดยฉะเพาะ ข้าพเจ้าใคร่จะยกลักษณะบางอย่างขึ้นกล่าวพอชี้ชวนให้สังเกต ใน พระสูตรนี้มีความที่น่าพิจารณาทางโบราณคดีอยู่บางสถาน คือ

๑ นามพระสาวก ๔ นามแรกไม่มีปัญหา แต่ต่อนั้นไปน่านึกทั้งนั้นว่าเหตุใดจึงเจาะจงยกมากล่าว และเหตุใดบางองค์จึงหายไป

๒ ภูมิศาสตร์ และวิหคชาติแห่งสุขาวดี อ่านแล้วชวนให้นึกถึงอุตตรกุรุในตำราไตรภูมิ ในส่วนวิหคชาติโดยฉะเพาะพึงสังเกตคำอธิบายในนี้เทียบกับอาฏานาฏิยสุตต์ ตอนที่กล่าวถึงอุตตรกุรุดังต่อไปนี้

อมิตายุะสูตร	อาฏานาฏิยสุตต์
ตตฺร พุทฺธเกฺษตฺเร	มยุรโกญฺจาภิรุทา
สํติ หํสาะ เกฺรําจา มยูราศฺจ	โกกิลาทีหิ วคฺคุภิ

แต่ทิศ ในพระสูตรนี้นอกจากทิศใหญ่ทั้ง ๔ ยังมีทิศล่างทิศบน ไม่ตรงกับอาฏานาฏิยสุตต์ ซึ่งนับเพียง ๔ บางทีการเปรียบเทียบทั้งนี้จะช่วยให้เราขบปัญหา อายุของ อาฏานาฏิยสุตต์ (และมหาสมยสุตต์) ได้บ้างกระมัง

อนึ่งเมื่อวิจารณ์ความมาถึงเพียงนี้แล้ว ข้าพเจ้าจะอดทักไม่ได้เลยว่า ข้อ ๑๗ นั้น ไม่มีความอันใดน่ารังเกียจกว่าในการที่มาอ้างอิงเอาเป็นพุทธภาษิต เพราะเกณฑ์ให้พระพุทธเจ้าโอ่อวดอย่างไม่น่าฟังเลย

ในการแปลและรวบรวมเรื่องตรวจจนการตรวจใบพิสูจน์การพิมพ์นี้ข้าพเจ้าได้อาศัยความช่วยเหลือทุกสถานของ รองเสวกเอก หลวงธุรกิจภิธาน (ตรี นาคะประทีป) ข้าพเจ้าขอแสดงความขอบใจหลวงธุรกิจภิธานไว้ในที่นี้ด้วย

[signature]

บ้านถนนเพ็ชรบุรี
กรุงเทพ ฯ วันที่ ๔ ตุลาคม พ. ศ. ๒๔๗๑

นมะ สรฺวชฺญาย

ขอน้อมแด่พระสัพพัญญูเจ้า

ข้าพเจ้าได้สดับดั่งนี้ ครั้งหนึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ ณ เชตวนารามของอนาถบิณฑท ในกรุงศราวัสตี พร้อมด้วยภิกษุสงฆ์หมู่ใหญ่ประมาณ ๑๒๕๐ พระองค์ ล้วนเป็นพระอรหันต์มีชื่อเสียง มีอาทิคือ พระศารีบุตรเถระเจ้า พระมหาเมาทฺคลฺยายน (โมคคัลลาน) พระมหากาศฺยป (กัสสป) พระมหากาตฺยายน (กัจจายน) พระมหาเกาษฺฐิล (โกฏฐิล) พระเรวต พระศุทธิปนฺถก พระนนฺท พระอานนฺท พระราหุล พระความฺปติ พระปิณโฑลภรทฺวาช พระกาโลทายิน พระมหากปฺผิณ (กัปปิณ) พระวกฺกุล พระอนิรุทฺธเป็นต้น อีกทั้งพระมหาศราวกทั้งหลาย พระโพธิสัตว์ มหาสัตว์ เช่นพระมญฺชุศรีกุมารภูต พระอชิตโพธิสัตว์ พระคนฺธหสฺตินโพธิสัตว์ พระนิตฺโยทฺยุกฺตโพธิสัตว์ อีกทั้งพระมหาโพธิสัตว์ทั้งหลาย และเทพบุตรต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก มีท้าวศักรเทวราช และท้าวสหมฺปติพรหมเป็นต้น

๒. ลำดับนั้นพระผู้มีพระภาคเจ้า จึงตรัสแก่พระศารีบุตรเถรเจ้าว่า—

"จากที่นี้ไป ๑๐๐,๐๐๐ โยชน์ เบื้องปรัศจิมทิศยังมีโลกธาตุ

แห่งหนึ่งชื่อว่าสุขาวดี ในที่นั้นพระตถาคต อรหนตสมฺยกฺสมฺพุทฺธ (อรหํสัมมาสัมพุทธ) เจ้า ผู้ทรงนามว่า อมิตายุส เสด็จสถิต เสวยสุขารมณ์ และแสดงพระธรรมอยู่ในบัดนี้ ดูก่อน ศารีบุตร ไฉนโลกธาตุนั้น จึงชื่อว่า สุขาวดีเล่า ก็เพราะว่าสัตว์ ทั้งหลายในที่นั้น ไม่มีทุกข์กายหรือทุกข์ใจ มีแต่ความสุขอย่าง เหลือประมาณ เหตุนั้นจึงชื่อว่า สุขาวดี

๓. "อนึ่ง ศารีบุตร ในสุขาวดีโลกธาตุนี้มีกำแพงแก้ว ๗ ชั้น มีต้นตาล ๗ แถว มีตาข่ายกระดึงทองโยงให้เนื่องกัน แล้ว ไปด้วยแก้วสี่ประการ ล้อมรอบบริเวณ เหตุนั้นจึงชื่อว่า สุขาวดี

๔. อนึ่ง ศารีบุตร ในเขตต์สุขาวดีนี้ ยังมีสระแก้ว ๗ ประการ คือ ทอง เงิน ไพฑูรย์ ผลึก ทับทิม ประพาล พลอยลาย เต็มเปี่ยมไปด้วยน้ำอันมีอัษฎางคิกคุณ เบื้องล่างแห่งสระนั้นมี ทรายทอง ทั้งสี่ด้านแห่งสระมีขั้นบรรไดอันวิจิตรประดิษฐ์ขึ้น ด้วย ทอง เงิน ไพฑูรย์ และผลึก ที่บนฝั่งขอบสระมีต้นไม้ แก้ว ๗ ประการงามน่าดู เป็นที่ชื่นตายิ่งนัก ในสระนั้นมีดอกบัว สัณฐานโตเท่ากงเกวียน บ้างสีขาบ บ้างเหลือง แดง ขาว ล้วน งดงามและส่งกลิ่นตระหลบไป ดูก่อนศารีบุตร สุขาวดี ย่อม มีเครื่องประดับและคุณวิเศษเห็นปานฉะนี้

๕. อนึ่ง ศารีบุตร ในสุขาวดีพุทธเกษตรที่นี้ มีเครื่อง ทิพยดุริยางคดนตรีอันบรรเลงอยู่เป็นนิรันดร พื้นแผ่นดินลาด ไปด้วยทองเป็นสุวรรณปัฐพี มีดอกมณฑารพตกส่งกลิ่น

เดียรดาษวันละ ๖ ครั้ง ในเวลาเช้าตรู่ อากาศสดบริสุทธิ์ ฝูงชนย่อมเก็บดอกไม้วิเศษนี้บรรจุเต็มภาชนะแล้วนำไปถวายพระพุทธ์ต่างพระองค์ทั่วทุกทิศ ครั้นถึงเวลาภัตตกฤตย์เขาย่อมกลับเข้าสู่เคหสถาน เมื่อถึงที่สุดแห่งการบริโภค ย่อมออกไปกระทำทิวาวิหาร (เดิรเล่นตอนกลางวัน) ดูก่อนศารีบุตร เขตต์สุขาวดีย่อมมีเครื่องประดับและคุณวิเศษเห็นปานฉะนี้

๖. อนึ่ง ศารีบุตร ในที่นั้น มีนานาวิหคชาติสีต่าง ๆ เป็นอัศจรรย์ มี หงส มยูร โกญจา โกกิลา เป็นอาทิ นกเหล่านี้ ร้องประสานเสียงประกาศอินทรีย์ ๕ พล ๕ โพชฌงค ๗ มรรค ๘ และพระธรรมอื่น ๆ อีกมีประการต่าง ๆ วันละ ๖ ครั้ง บรรดาฝูงชนที่อยู่ในที่นั้น เมื่อได้ยินนกร้อง ย่อมกระทำมนสิการแด่พระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า พระสงฆเจ้า ศารีบุตร เธอจงอย่าสำคัญว่านกทั้งหลายนี้ เกิดมาต่ำเตี้ยโดยผลกรรม เพราะเหตุว่าในสุขาวดีพุทธเกษตรไม่มีการลงโทษอย่างไรเลย แม้แต่คำว่านรกโลก ดิรัจฉานโลก ยมโลก ก็ไม่มีใครได้ยิน บรรดานกทั้งหลายนี้พระพุทธอมิตายุสนิรมิตขึ้น เพื่อจะให้ประกาศพระธรรม ดูก่อนศารีบุตร ในพระพุทธเกษตรนั้น เมื่อใดมีลมโชยมาอ่อน ๆ บรรดาต้นไม้และข่ายกระดิ่งทองที่แวดล้อมอยู่นั้นก็แกว่งไกวให้เสียงประดุจเครื่องดุริยดนตรี บรรเลงขึ้นพร้อมกันตั้งโกฏิตั้งแสนเครื่อง ผู้ใดที่ได้ยินเสียงอันไพเราะห์นี้ย่อมบังเกิดพุทธานุสสติ ธรรมานุสสติ สังฆานุสสติ ดูก่อนศารีบุตร พุทธ

เกษตรนั้นย่อมมีเครื่องประดับและคุณวิเศษเห็นปานฉะนี้

๗. ดูก่อนศารีบุตร เธอเคยนึกหรือไม่ว่า เหตุไฉนพระพุทธ์องค์นั้นจึงทรงนามว่าอมิต ดูก่อนศารีบุตร อันว่ารัศมีแห่งพระพุทธ์องค์นั้นย่อมส่องไปไม่มีที่สุด ทั่วทิศานุทิศ เหตุนั้นจึงทรงนามว่าอมิต อนึ่ง ศารีบุตร ชนมายุแห่งพระพุทธองค์นั้นกับทั้งบริวารของท่านนั้นไม่มีกำหนดขีดคั่น ชั่วกัลปาวสาน เหตุนั้นจึงทรงนามว่าอมิต ดูก่อนศารีบุตร จำเดิมแต่พระพุทธอมิตายุสนี้ได้บรรลุพระโพธิญาณมาจนบัดนี้ ล่วงเวลาได้ถึงสิบกัลป อนึ่ง ศารีบุตร พระพุทธองค์นั้น มีศราวกเป็นอรหันต์โดยจำนวนอันนับไม่ถ้วน พระโพธิสัตว์ก็เหมือนกัน ดูก่อนศารีบุตร พุทธเกษตรนั้นย่อมมีเครื่องประดับและคุณวิเศษเห็นปานฉะนี้

๘. อนึ่ง ศารีบุตร สัตว์ทั้งหลายที่เกิดมาในเขตต์สุขาวดีนี้เป็น อวินิวรรตนีย (มีอันไม่แปรปรวนเป็นธรรมดา คือจะได้ตรัสรู้ในวันใดวันหนึ่ง) เขาเหล่านั้นโดยมากยังจะเกิดอีกชาติเดียว (คือเป็นโพธิสัตว์แล้ว) และผู้เป็นดังนี้มีอยู่มากจนนับไม่ถ้วน ดูก่อนศารีบุตร บุถุชนใดได้ยินเรื่องดังนี้แล้ว ควรที่จะปรารถนาเกิดในเขตต์นี้เป็นแน่แท้ เพื่อจะได้วิสสาสะกับผู้มีบุญดั่งกล่าวมาแล้วนี้ได้ ดูก่อนศารีบุตร โดยมูลเหตุ และคุณวิเศษเพียงเล็กน้อย ย่อมไม่เพียงพอที่ใครจะบำเพ็ญตนให้เกิดในแดนนี้ได้

๙. ศารีบุตร คนที่ดี ไม่ว่าหญิงหรือชาย ถ้าได้สดับเรื่อง

พระพุทธอมิตายุส จำพระนามนั้นใส่ใจไว้ โดยมิให้หลงลืมชั่ววันหนึ่ง สองวัน สามวัน สี่วัน ห้าวัน หกวัน หรือเจ็ดวันแล้ว ถ้าแลเมื่อผู้นั้นใกล้จะถึงกาลมรณะ เขาจะได้เห็น พระพุทธอมิตายุส แวดล้อมไปด้วยบริพารอันทรงศักดิ์ ครั้นเมื่อถึงแก่มรณะไปแล้ว จักได้ไปเกิดในแดนสุขาวดี ที่ประทับแห่งพระอมิตายุสพุทธเจ้า ศารีบุตร เมื่อตถาคตเห็นผลประโยชน์ดังนี้แล้ว จึงกล่าวว่า ทุกคนที่ได้สดับพระธรรมเทศนานี้แล้ว ควรจะสาธยายมนตร์ขอไปเกิดในแดนนั้น

๑๐. ศารีบุตร ตถาคตได้แสดงพระธรรมเทศนาสรรเสริญคุณวิเศษ แห่งพระอมิตายุสพุทธเจ้าอยู่ณบัดนี้ฉันใด ยังมีพระพุทธ์อื่น ๆ ในบุริมโลกธาตุเช่น พระพุทธอกฺโษภฺย พระพุทธเมรุธฺวช พระพุทธมหาเมรุ พระพุทธเมรุปฺรภาส พระพุทธมัญชุโฆษ กับทั้งพระพุทธอื่น ๆ อีกเป็นอเนก เท่าจำนวนเม็ดทรายในคงคานที ทั้งนี้ต่างองค์ก็ต่างเผยแผ่สัทธรรมไปในสรรพบุริมโลกธาตุว่า "บุถุชนทั้งหลาย จงเชื่อฟังพระสูตรนี้ อันเป็นความที่พระพุทธเจ้าทั้งหลายได้ทรงเห็นชอบ และประทานอารักขาแล้ว อันมีความแสดงคุณวิเศษของพระอมิตายุสพุทธเจ้า" ฉันนั้น

๑๑. ศารีบุตร ยังมีพระพุทธ์อื่น ๆ ในทักษิณโลกธาตุ เช่นพระพุทธจันทรสูรยประทีป พระพุทธยศะปฺรภ พระพุทธมหารฺจิสฺกนฺธ พระพุทธเมรุประทีป พระพุทธอนฺนตวีรฺย กับทั้ง

ภาพพระอมิตพุทธเจ้า
ลอยมาเหนือเมฆ
(ตามความในอมิตายุะสูตรข้อ ๙)

พระพุทธอื่นๆอีกเป็นอเนก เท่าจำนวนเม็ดทรายในคงคานที ทั้งนี้ต่างองค์ก็ต่างเผยแผ่สัทธรรมไปในสรรพทักษิณโลกธาตุว่า "บุถุชนทั้งหลาย จงเชื่อฟังพระสูตรนี้ อันพระพุทธทั้งหลายได้ทรงเห็นดี และประทานอารักขาแล้ว อันมีความแสดงคุณวิเศษแห่งพระอมิตายุสพุทธเจ้า"

๑๒. ศารีบุตร ยังมีพระพุทธอื่นๆในปาจีนโลกธาตุ เช่น พระพุทธอมิตายุส พระพุทธอมิตลกฺษณ พระพุทธอมิตธฺวช พระพุทธมหาปฺรภ พระพุทธมหานิรภาส พระพุทธรตฺนลกฺษณ พระพุทธศุทฺธรศฺมิปฺรภ กับพระพุทธอื่นๆ อีกเป็นอเนก เท่าจำนวนเม็ดทรายในคงคานที ทั้งนี้ต่างองค์ก็ต่างเผยแผ่สัทธรรมไปในสรรพปาจีนโลกธาตุว่า "บุถุชนทั้งหลาย จงเชื่อฟังพระสูตรนี้ อันพระพุทธทั้งหลายได้ทรงเห็นดี และประทานอารักขาแล้ว อันมีความแสดงคุณวิเศษแห่งพระอมิตายุสพุทธเจ้า"

๑๓. ศารีบุตร ยังมีพระพุทธอื่นๆในอุตดรโลกธาตุ เช่น พระพุทธอรฺจิสฺกนฺธ พระพุทธไวศฺวานรนิรโฆษ พระพุทธทุษฺปฺรธรฺษ พระพุทธอาทิตฺยสมฺภว พระพุทธชาลินีปฺรภ กับพระพุทธอื่นๆอีกเป็นอเนก เท่าจำนวนเม็ดทรายในคงคานที ทั้งนี้ต่างองค์ก็ต่างเผยแผ่สัทธรรมไปในสรรพอุตดรโลกธาตุ ว่า "บุถุชนทั้งหลาย จงเชื่อฟังพระสูตรนี้ อันพระพุทธทั้งหลายได้ทรงเห็นดี และประทานอารักขาแล้ว อันมีความแสดงคุณวิเศษแห่งพระอมิตายุสพุทธเจ้า"

๑๔. ศารีบุตร ยังมีพระพุทธ์อื่น ๆ ในโลกธาตุเบื้องล่าง เช่น พระพุทธสิงห พระพุทธยศสุ พระพุทธยศะปุรภาว พระพุทธธรุม พระพุทธธรุมธุวช พระพุทธธรุมธร กับพระพุทธ์อื่น ๆ อีกเป็นอเนก เท่าจำนวนเม็ดทรายในคงคานที่ ทั้งนี้ต่างองค์ก็ต่างเผยแผ่สัทธรรมไปในสรรพโลกธาตุเบื้องล่าง ว่า "บุถุชนทั้งหลาย จงเชื่อฟังพระสูตรนี้ อันพระพุทธ์ทั้งหลายได้ทรงเห็นดี และประทานอารักขาแล้ว อันมีความแสดงคุณวิเศษแห่งพระอมิตายุสพุทธเจ้า"

๑๕. ศารีบุตร ยังมีพระพุทธ์อื่นๆในโลกธาตุเบื้องบน เช่น พระพุทธพุรหุมโฆษ พระพุทธนกฺษตฺรราช พระพุทธคนฺโธตฺตม พระพุทธคนฺธปฺรภาส พระพุทธมหารฺจิสฺกนฺธ พระพุทธรตฺนกุสุมสํปุษฺปิตคาตฺร พระพุทธสาเลนฺทรราช พระพุทธรตฺโนตฺปลศฺรี พระพุทธสรฺวารฺถทรฺศ พระพุทธสุเมรุกลฺป กับพระพุทธ์อื่นๆ อีกเป็นอเนก เท่าจำนวนเม็ดทรายในคงคานที่ ทั้งนี้ต่างองค์ก็ต่างเผยแผ่สัทธรรมไปในสรรพโลกธาตุเบื้องบนว่า "บุถุชนทั้งหลายจงเชื่อฟังพระสูตรนี้ อันพระพุทธ์ทั้งหลายได้ทรงเห็นดี และประทานอารักขาแล้ว อันมีความแสดงคุณวิเศษแห่งพระอมิตายุสพุทธเจ้า"

๑๖. ศารีบุตร เธอสำคัญอย่างไร เหตุไฉนจึงกล่าวกันว่า พระสูตรอันพระพุทธ์ทั้งหลายได ทรงเห็นดีและประทานอารักขาแล้ว ก็ถ้าสาธุชน ชายก็ดี หญิงก็ดี ได้สดับตรับฟังพระพุทธ์

ทั้งหลายนั้น ทำมนสิการแด่พระนาม (อมิตายุส) และนามแห่งสูตรนี้แล้ว สาธุชนผู้นั้นจักได้รับอารักขาจากพระพุทธ์ทั้งปวง และจักไม่คลาดแคล้วจากพระอนุตตรสมฺยกฺสมฺโพธิ (อนุตตรสมฺมาสมฺโพธิ) เหตุฉะนี้แล ศารีบุตร เธอทั้งหลายจึงพึงเชื่อพึงคำของตถาคต และเชื่อพึงประกาศิตของพระพุทธ์ทั้งหลายนั้น ศารีบุตร ถ้ามีใครที่ได้สาธยายมนตร์ ไม่ว่าในอดีตปัจจุบันหรืออนาคต แสดงความปรารถนาที่จะได้ไปเกิดในดินแดนของพระพุทธอมิตายุส เขาเหล่านั้น จักไม่คลาดแคล้วพระอนุตตรสมฺยกฺสมฺโพธิเลย และจะได้ไปเกิดในแดนนั้น สำเร็จดั่งประสงค์เป็นแน่แท้ เพราะเหตุฉะนั้นแล ศารีบุตร สาธุชนชายก็ดี หญิงก็ดี ถ้ามีศรัทธาเชื่อถือแล้วก็ควรจะสาธยายมนตร์แสดงความปรารถนาที่จะไปเกิดในแดนนั้น

๑๗. ดูก่อนศารีบุตร ตถาคตกล่าวสรรเสริญพระคุณวิเศษแห่งพระพุทธ์ทั้งหลายเหล่านั้นณบัดนี้ฉันใด พระพุทธทั้งหลายเหล่านั้น ก็ย่อมกล่าวสรรเสริญคุณวิเศษของตถาคตฉันนั้น ด้วยถ้อยคำว่า พระศากยมุนีพุทธเจ้า ได้ทรงทำการอันยากยิ่งให้สำเร็จ กล่าวคือทรง บรรลุถึงซึ่งอนุตตร สมฺยกฺสมฺโพธิ ในโลกมนุษสามัญภายในสมัยแห่งความเสื่อม ๕ ประการ และเพื่อประโยชน์แก่เวไนยสัตว์ พระองค์ทรงเผยแผ่พระธรรมอันเป็นสิ่งยากที่จะเข้าใจได้ ดั่งนี้ดูก่อนศารีบุตร ในท่ามกลางความชั่วช้าแห่งโลก ในสมัยแห่งความเสื่อมนี้ ตถาคตได้ผ่าผืนความ

ลำบากบรรลุถึงซึ่งพระอนุตตรสมฺยกฺสมฺโพธิ และเพื่อประโยชน์แก่เวไนยสัตว์ ได้ประกาศพระธรรมอันเป็นสิ่ง ยากที่ จะเข้าใจได้ ความยากของการอันนั้นเห็นปานฉะนี้

เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงพระสูตรนี้จบลง พระศารีบุตรและภิกษุทั้งหลาย อีกทั้งเทพบุตรมนุษและเหล่าอสูรทั่วโลก บรรดาที่ได้มาสดับพระธรรมบรรยาย ต่างมีความเลื่อมใส แสดงความปีติยินดี แล้วทำความเคารพแด่พระองค์ และออกจากที่นั้นไป ด้วยประการฉะนี้แล ฯ

จบมหายานสูตร ชื่ออมิตายุะสูตร

